

## PEDAGOGICAL SCIENCES

УДК 37.018.43:004]:378.4(438)

**Белан Владислав Юрійович**

Молодший науковий співробітник  
Інституту професійно-технічної освіти  
Національної академії педагогічних наук України  
ORCID ID 0000-0002-7015-6508  
DOI: 10.24412/2520-2480-2020-3587-7-9

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ: КОНСТРУКТИВНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ****Belan Vladislav Yurievich**

Junior Research Fellow  
Institute of vocational education and training of  
National academy of education science of Ukraine  
ORCID ID 0000-0002-7015-6508

**THE USE OF DISTANCE LEARNING TECHNOLOGIES IN THE UNIVERSITIES OF THE REPUBLIC OF POLAND IN THE CONTEXT OF THE CORONAVIRUS PANDEMIC: A CONSTRUCTIVE EXPERIENCE FOR UKRAINE****Анотація.**

У статті проаналізовано способи використання технологій дистанційного навчання у польських університетах під час пандемії коронавірусу, яка почалася у 2020 році. Описано нормативно-правові документи, які були розроблені й прийняті Міністерством науки та вищої освіти та Сеймом Республіки Польща під час пандемії коронавірусу.

**Abstract.**

The article analyzes the ways of using distance learning technologies in Polish universities during the coronavirus pandemic, which began in 2020. The normative-legal documents, which were developed and adopted by the Ministry of Science and Higher Education and the Sejm of the Republic of Poland during the coronavirus pandemic, are described.

**Ключові слова:** технології дистанційного навчання, університети, пандемія коронавірусу, Республіка Польща, Україна.

**Keywords:** distance learning technologies, universities, coronavirus pandemic, Republic of Poland, Ukraine

**Вступ.**

У зв'язку з епідеміологічною ситуацією, яка розпочалася у першій половині 2020 року завдяки поширенню світом пандемії коронавірусної хвороби, 2 березня 2020 року Сеймом Республіки Польща був прийнятий Закон «Про конкретні рішення, пов'язані із запобіганням, профілактикою та боротьбою із COVID-19, інших інфекційних захворювань та кризових ситуацій, спричинених ними», згідно з яким була внесена правка у статтю 51а Закону про вищу освіту та навчання, у якій йде мова про те, що: «у випадках, виправданих надзвичайними обставинами, що загрожують життю чи здоров'ю членів університетської громади, міністр, або уповноважений з питань вищої освіти та науки, за допомогою регламенту може тимчасово обмежити або тимчасово припинити функціонування університету в межах країни чи її частини з урахуванням ступеня небезпеки в даній області» [1].

У свою чергу, автономія закладів вищої освіти у Республіці Польща, про яку зазначено в останній версії Закону про вищу освіту і науку від 20 липня 2018 року, у певній мірі вплинула на те, що факти-

чно кожен із закладів вищої освіти у Польщі отримав змогу в умовах карантину у I половині 2020 року вирішувати, яким чином впроваджувати дистанційне навчання задля навчання студентів на цей період.

**Мета статті** полягає в отриманні конструктивного досвіду для України у використанні технологій дистанційного навчання в університетах Республіки Польща під час пандемії коронавірусу.

**Методи дослідження:** теоретичні – аналіз нормативно-правової бази; компаративні: переклад аутентичної літератури, порівняльний (компаративний) аналіз – з метою вивчення різних наукових підходів щодо розв'язання проблеми.

**Результати й обговорення.**

У зв'язку з Постановою міністра науки та вищої освіти Республіки Польща від 11 березня 2020 р. «Про тимчасове обмеження функціонування закладів вищої освіти з метою протидії коронавірусу та інструкції щодо впровадження дистанційного навчання», Міністерство надало такі рекомендації: використання доступних в університетах онлайн-платформ для спілкування (вебінари, відеоконфе-

ренції, віртуальні зали для засідань тощо) для заміни занять, які традиційно проводяться у формі лекції або семінару; залучення в університетах структур підтримки для створення освітніх електронних ресурсів для надання допомоги та консультацій підрозділам, які не мають великого досвіду в цій галузі; аналіз електронних ресурсів, що належать університетам, та надання доступних відібраних онлайн-курсів та електронних матеріалів у відкритій формулі, яка може показати хороші практики створення дистанційних навчальних матеріалів; використання платформи *navoica.pl*, яка належить Міністерству науки та вищої освіти – цей інструмент дозволяє створювати та розмішувати онлайн-курси та навчальні матеріали. Крім рекомендацій, ректорам закладів вищої освіти було надано значну свободу у виборі засобів дистанційного навчання й адмініструванні педагогічної системи в новій реальності [2].

Дії щодо запровадження дистанційного навчання в університетах Польщі здійснюються за спеціальними наказами закладів вищої освіти з урахуванням особливостей їх функціонування. Так, Варшавський університет [3] проводить своє навчання на дистанційній платформі *Canvas*, на якій можна ділитися певними матеріалами зі студентами, розмішувати для них повідомлення, проводити різноманітні дискусійні форуми тощо. У свою чергу, керівництво Університету економіки і гуманітарних наук у Варшаві [4] вимагає від кожного викладача документувати робочий час, виконані завдання та результати своєї роботи у формі звітів (наприклад, описувати завдання, що виконуються в конкретний день, і фіксувати час, присвячений їх виконанню, щоб керівник міг перевірити проведення занять та їх якість). Викладачі мають перевіряти електронну пошту студентів й їх активність на платформі *MS Teams*. Час, відведений для роботи в дистанційному режимі, повинен становити в середньому 8 годин на день 5 днів на тиждень. Викладач може розподіляти свій робочий час, однак протягом тижня він повинен становити не більше 40 годин. Не менш вимогливим є використання дистанційного навчання у Жешувському університеті [5]. Під час призупинення занять у стінах університету викладачі зобов'язані постійно бути онлайн та відповідати на електронні листи й питання на платформах дистанційного навчання. Лекції та семінари проводять у формі вебінару (відеоконференції) на платформі *ClickMeeting*, а обмін файлами з навчальними матеріалами здійснюють електронною поштою або за допомогою спеціальних сервісів обміну файлами (наприклад, *Dropbox*). Натомість Наказ ректора Університету природничих наук у Любліні [6] про дистанційне проведення занять в університеті від 18 березня 2020 року не врегульовує обов'язкове використання конкретних сервісів і систем, проте всі заняття, що проводяться в дистанційній формі, повинні бути задокументовані, і на цій підставі декан факультету може вважати навчальний план виконаним.

У Вищій школі ім. П. Влодковіца у м. Плоцьку [8], основні курси та завдання зазвичай викладаються на власній платформі *Moodle*, яку потім можуть використовувати студенти Вищої школи. Інші польські університети – такі як Гуманітарно-природничий університет у Сандомирі [9] та Куявський університет у Влоцлавеку, також організували дистанційне навчання на платформі *Moodle*. Варто зазначити, що ця форма дистанційної передачі знань уже декілька років успішно застосовується деякими викладачами. У той же час, в Університеті імені Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві [7], згідно із наказом ректора, викладачі не просто повинні проводити дистанційні заняття доступними їм методами, а й індивідуально готувати навчальні матеріали в електронному вигляді. Так, викладачі всіх дисциплін, готуючись до заняття, мають створювати аудіо-, відеозаписи, презентації зі звуковим супроводом та завантажувати їх на платформу *Moodle*. При цьому семінари з отримання дипломів можуть проводитися для студентів випускних курсів за взаємною згодою керівника та студента, дотримуючись при цьому всіх заходів безпеки, а також допускається приступати до процедур присвоєння вчених ступенів і звань.

Вирістовуються крім платформи *Moodle* й інші платформи. Наприклад, Університет соціальних та гуманітарних наук [10] під час дистанційних занять використовує сервіс для відеоконференцій *Google Hangouts Meet*, завдяки якому моделюється віртуальна аудиторія, де присутність студентів теж є обов'язковою. Матеріали для занять доступні в *Google Classroom* й на платформі *Learn Online*. Для підвищення якості й ефективності навчання в умовах карантину команда викладачів з Університету імені Адама Міцкевича в Познані [11] розробили безкоштовний курс «Використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі викладача». Новий курс доступний безкоштовно на освітній платформі *navoica.pl* та містить корисні інструменти, матеріали й поради, які можна застосовувати під час дистанційного навчання.

#### **Висновок.**

В умовах пандемії коронавірусу використання дистанційного навчання у всіх ланках освіти отримало особливої актуальності, адже по просту студенти змушені навчатися у домашніх умовах. Таким чином, Сеймом Республіки Польща було розроблено відповідне законодавство, яке нині врегульовує широке використання дистанційного навчання фактично по всій країні у будь-якому із закладів вищої освіти не залежно від форм його власності, а їх автономія вплинула на те, що фактично кожен із закладів вищої освіти у Польщі отримав змогу в умовах карантину вирішувати, яким чином впроваджувати дистанційне навчання задля навчання студентів на цей період. Найбільш підготовленими та передовими у плані впровадження дистанційного навчання виявилися наступні заклади вищої освіти: Варшавський, Гданський і Лодзький університети, Університет економіки в Радомі, Університет економіки і гуманітарних наук у Варшаві,

Жешувський університет, Університет природничих наук у Любліні, Університеті імені Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві, Вища школа ім. П. Влодковіца у м. Плоцьку та ін.

Даний досвід буде корисним для України, адже в Україні зараз так само, як і в Польщі високий рівень захворюваності на коронавірус і фактично увесь навчальний процес у закладах вищої освіти перейшов на дистанційну форму навчання.

#### Список літератури:

1. Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Режим доступу:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000374/U/D20200374Lj.pdf>

2. Rozporządzenie Ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Режим доступу: <http://www.dziennikustaw.gov.pl/D2020000040501.pdf>

3. Zarządzenie nr 50 rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 10 marca 2020 r. w sprawie zapobiegania rozprzestrzenianiu się wirusa COVID-19 wśród społeczności Uniwersytetu Warszawskiego. Режим доступу: <https://monitor.uw.edu.pl/Lists/Uchway/Attachments/5311/M.2020.123.Zarz.50.pdf>

4. Zarządzenie nr 2/03/2020 Rektora Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie z dnia 10 marca 2020 roku w sprawie zasad bezpieczeństwa epidemiologicznego. Режим доступу: <https://vizja.pl/zarządzenie-nr-2032020-rektora-akademii-ekonomiczno-humanistycznej-w-warszawie-z-dnia-10-marca-2020-roku-w-sprawie-zasad-bezpieczenstwa-epidemiologicznego,a841.html>

5. Zarządzenie nr 42/2020 Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 9 kwietnia 2020 roku w sprawie realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (w formie zdalnej) w związku z

zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

6. Zarządzenie Zarządzenie nr 25 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 18 marca 2020 r. w sprawie zdalnego prowadzenia zajęć w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Режим доступу: <https://www.up.lublin.pl/studenci/?page=2&rid=20310>

7. Zarządzenie Nr 23/2020 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 11 marca 2020 r. Режим доступу: [https://uksw.edu.pl/images/zarz\\_23-2020.pdf](https://uksw.edu.pl/images/zarz_23-2020.pdf)

8. Zarządzenie nr 9/2020 Rektora Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku z 11 maja 2020 roku w sprawie szczególnego trybu przeprowadzania w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku egzaminów dyplomowych w okresie zagrożenia epidemiologicznego spowodowanego koronawirusem SARS CoV-2

9. Zarządzenie NR 7/2019/2020 Rektora Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej Studium Generale Sandomiriense w Sandomierzu z dnia 11 marca 2020 roku w sprawie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2 wśród społeczności akademickiej Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej Studium Generale Sandomiriense w Sandomierzu. Режим доступу: <http://wshp-sandomierz.eu/wp-content/uploads/2020/04/Zarz%C4%85dzenie-Rektora-nr-7-koronawirus-do-27-marca.pdf>

10. Zarządzenie Rektora Uniwersytetu SWPS z dnia 9 kwietnia 2020 roku o przedłużeniu zawieszenia wszystkich zajęć dydaktycznych realizowanych w klasie do odwołania. Режим доступу: <https://www.swps.pl/uczelnia/aktualnosci-uniwersytet-swps/21355-zawieszenie-zajec-w-uniwersytecie-swps>

11. Zarządzenie Rektora nr 431/2019/2020 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się wirusa COVID-19 wśród członków społeczności Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.